

Iz v j e š t a j

o rezultatima istraživanja Operatora za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri

Mostar, januar 2024. godine

Adresa: Adema Buća 34, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

T. +387 (0) 36 281 030 | **F.** +387 (0) 36 281 031

e-mail: kontakt@oieiek.ba | **web:** www.oieiek.ba

Općinski sud u Mostaru - MBS: 58-05-0002-14 | **JIB:** 4227816850001 | **PDV:** 227816850001

UNION Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1020010000018792 | br. računa: 1020010000020053

ASA Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1340011110004056

1. Uvodne informacije o istraživanju

Sektor obnovljivih izvora energije u Federaciji BiH uređen je Zakonom o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije („Službene novine Federacije BiH“, br. 71/13 i 5/14), kojim je osnovan, odnosno, kojim su date nadležnosti Operatoru za obnovljive izvore energije i efikasnu kogeneraciju (u daljnjem tekstu: Operator za OIEiEK).

U „Službenim novinama Federacije BiH“, broj: 82/23 od 25.10.2023. godine je objavljen novi Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije (Zakon) koji je usvojio Parlament Federacije Bosne i Hercegovine na sjednici Predstavničkog doma od 27.09.2023. godine i na sjednici Doma naroda od 31.07.2023. godine. Ovaj Zakon stupio je na snagu 01.11.2023. godine, a primjenjivati će se od 02.05.2024. godine.

Početak primjene novog Zakona doći će do preciznijeg definisanja prava, obaveza i odgovornosti svih učesnika u novom sistemu podsticaja. Također, doći će, između ostalog, i do uvođenja novih kategorija učesnika na tržištu obnovljivih izvora energije – prosumeri.

Stupanjem na snagu novog Zakona, Operator za OIEiEK je preuzeo obaveze da u roku od šest mjeseci provede postupak izrade podzakonskih akata koji proističu iz nadležnosti Operatora za OIEiEK, među kojima je i Program o sufinansiranju prosumera iz kategorije domaćinstava.

S ciljem pripreme tržišta električne energije iz obnovljivih izvora energije Federacije Bosne i Hercegovine za nove učesnike, odnosno s ciljem kreiranja što pravednijih podzakonskih akata koji se odnose na sufinansiranje prosumera iz kategorije domaćinstava, to je Operator za OIEiEK proveo istraživanje o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri.

Operator za OIEiEK je ovo istraživanje provodio elektronskim anketnim upitnikom u periodu od 04. septembra do 31. decembra 2023. godine.

Anketno ispitivanje građana Federacije BiH imalo je za cilj prikupiti podatke o interesu za ulaganje u izgradnju, kao i podatke o stavovima građana o jednokratnoj finansijskoj potpori za izgradnju solarnih elektrana – prosumeri, te preprekama za ulaganje u iste.

Anketni upitnik je bio anoniman, što znači da Operator za OIEiEK nije obrađivao lične podatke ispitanika. Rezultate ove ankete Operator za OIEiEK će koristiti za određivanje što pravednijeg postotka jednokratnog sufinansiranja izgradnje prosumerskih postrojenja iz kategorije domaćinstva, kao i programa informisanja javnosti.

Kako bi osigurao da informacije o ovom istraživanju zasigurno stignu do svih zainteresiranih građana Federacije BiH to se Operator za OIEiEK obratio saopštenjem za javnost, kojim je javnost informisana

o pokretanju ovog istraživanja, kao i ciljevima istog. Saopštenje za javnost je objavljeno na internet stranici Operatora za OIEiEK, kao i posredstvom medijskih kuća.

S ciljem osiguranja što relevantnijeg uzorka ispitanika, Operator za OIEiEK je provodio postupak oglašavanja reklame ovog istraživanja, u periodu trajanja istog, posredstvom štampanih i elektronskih medija, a sve u skladu s Okvirnim sporazumima o oglašavanju Operatora za OIEiEK, odnosno, u skladu s planiranim sredstvima za usluge javnog oglašavanja i usluge zakupa medijskog prostora u 2023. godini.

Dakle, ovo oglašavanje Operator za OIEiEK je provodio u skladu s Finansijskim planom Operatora za OIEiEK za 2023. godinu.

ANKETNI UPITNIK
Istraživanje Operatora za OIEiEK
o zainteresiranosti građana
Federacije Bosne i Hercegovine
za potencijalna ulaganja u izgradnju
SOLARNIH ELEKTRANA - PROSUMERI

Također, javnost je o ovom istraživanju informisana i u sklopu programa BH Radija 1 u emisiji „Epicentar“ koja je emitirana dana, 12.09.2023. godine.

Dana, 04.10.2023. godine Operator za OIEiEK je sačinio [presjek istraživanja zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri](#), te se povodom istog obratio saopštenjem za javnost, posredstvom svoje internet stranice.

O samom istraživanju, odnosno, o preliminarnim rezultatima ovog istraživanja Operator za OIEiEK je javnost informisao i u sklopu programa Radija Konjica, u informativnoj emisiji „Konjička panorama“ koja je emitirana dana, 19.10.2023. godine.

2. Anketni upitnik

Anketni upitnik o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri sastojao se od ukupno devet (9) pitanja na koje su ispitanici imali mogućnost odabira odgovora, odnosno mogućnost slobodnog unosa odgovora na pitanje.

U nastavku su data pitanja anketnog upitnika s navedenim ponuđenim odgovorima:

Adresa: Adema Buća 34, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

T. +387 (0) 36 281 030 | **F.** +387 (0) 36 281 031

e-mail: kontakt@oieiek.ba | **web:** www.oieiek.ba

Općinski sud u Mostaru - MBS: 58-05-0002-14 | **JIB:** 4227816850001 | **PDV:** 227816850001

UNION Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1020010000018792 | br. računa: 1020010000020053

ASA Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1340011110004056

**Anketni upitnik
o zainteresiranosti građana Federacije Bosne i Hercegovine za potencijalna ulaganja u izgradnju
solarnih elektrana – prosumeri**

Pitanje	Ponuđeni odgovori	
Ukoliko Vam se omogući pristup finansijskim sredstvima (posjedovanja sopstvenih sredstava ili povoljan komercijalni kredit) da li biste se odlučili za gradnju solarne elektrane - prosumera?	Da	Ne
Da posjedujete sopstveni objekat za stanovanje ili objekat uz kuću u svom vlasništvu da li biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane – prosumera na krovu pomenutih objekata?	Da	Ne
Kada biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane – prosumera na području kojeg kantona Federacije Bosne i Hercegovine biste istu izgradili?	Unsko-sanski kanton	
	Posavski kanton	
	Tuzlanski kanton	
	Zeničko-dobojski kanton	
	Bosansko-podrinjski kanton	
	Srednjobosanski kanton	
	Hercegovačko-neretvanski kanton	
	Zapadnohercegovački kanton	
	Kanton Sarajevo	
	Kanton 10	
Ako biste se odlučili za izgradnju solarne elektrane - prosumera na području koje opštine u Federaciji Bosne i Hercegovine biste istu izgradili?	Slobodan unos	
Da li biste se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane – prosumera ukoliko bi Vam se obezbijedila jednokratna finansijska potpora - subvencija u određenom procentualnom iznosu vrijednosti investicije?	Da	Ne
Koliki procentualni iznos potpore (od ukupne vrijednosti investicije) smatrate dovoljnim da bi ste se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane-prosumera?	Slobodan unos	
Smatrate li da su građani dovoljno informisani o procedurama izgradnje i priključenja solarnih elektrana – prosumeri na sopstvenim stambenim objektima?	Da	Ne
Koje su najveće prepreke za ulaganje građana u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri?	Slobodan unos	

Adresa: Adema Buća 34, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

T. +387 (0) 36 281 030 | **F.** +387 (0) 36 281 031

e-mail: kontakt@oieiek.ba | **web:** www.oieiek.ba

Općinski sud u Mostaru - MBS: 58-05-0002-14 | **JIB:** 4227816850001 | **PDV:** 227816850001

UNION Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1020010000018792 | br. računa: 1020010000020053

ASA Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1340011110004056

Po mogućnosti navedite najmanje tri razloga zbog kojih ne biste ulagali sredstva u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri.	Slobodan unos
--	---------------

3. Rezultati istraživanja

U ovom istraživanju učestvovalo je ukupno 494 ispitanika.

Podaci o broju odgovora na pitanja data su u tabeli u nastavku:

OBRAĐENO ANKETA	UKUPAN BROJ ISPITANIKA	PITANJE								
		1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ukupan broj odgovora na anketna pitanja	494	490	489	492	479	489	481	491	454	350
Učešće u %	100	99,19	98,98	99,59	96,96	98,98	97,36	99,39	91,90	70,85

U nastavku je dat prikaz rezultata istraživanja pojedinačno po pitanjima iz anketnog upitnika.

Adresa: Adema Buća 34, 88000 Mostar, Bosna i Hercegovina

T. +387 (0) 36 281 030 | **F.** +387 (0) 36 281 031

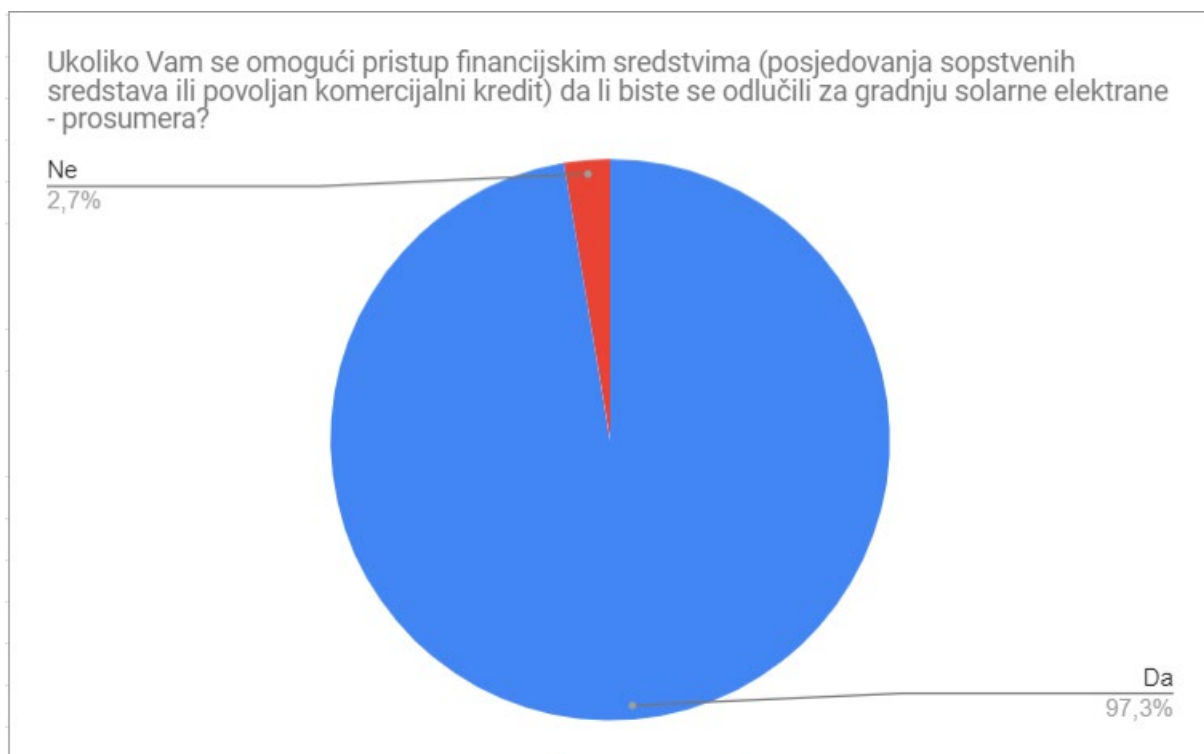
e-mail: kontakt@oieiek.ba | **web:** www.oieiek.ba

Općinski sud u Mostaru - MBS: 58-05-0002-14 | **JIB:** 4227816850001 | **PDV:** 227816850001

UNION Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1020010000018792 | br. računa: 1020010000020053

ASA Banka d.d. Sarajevo - br. računa: 1340011110004056

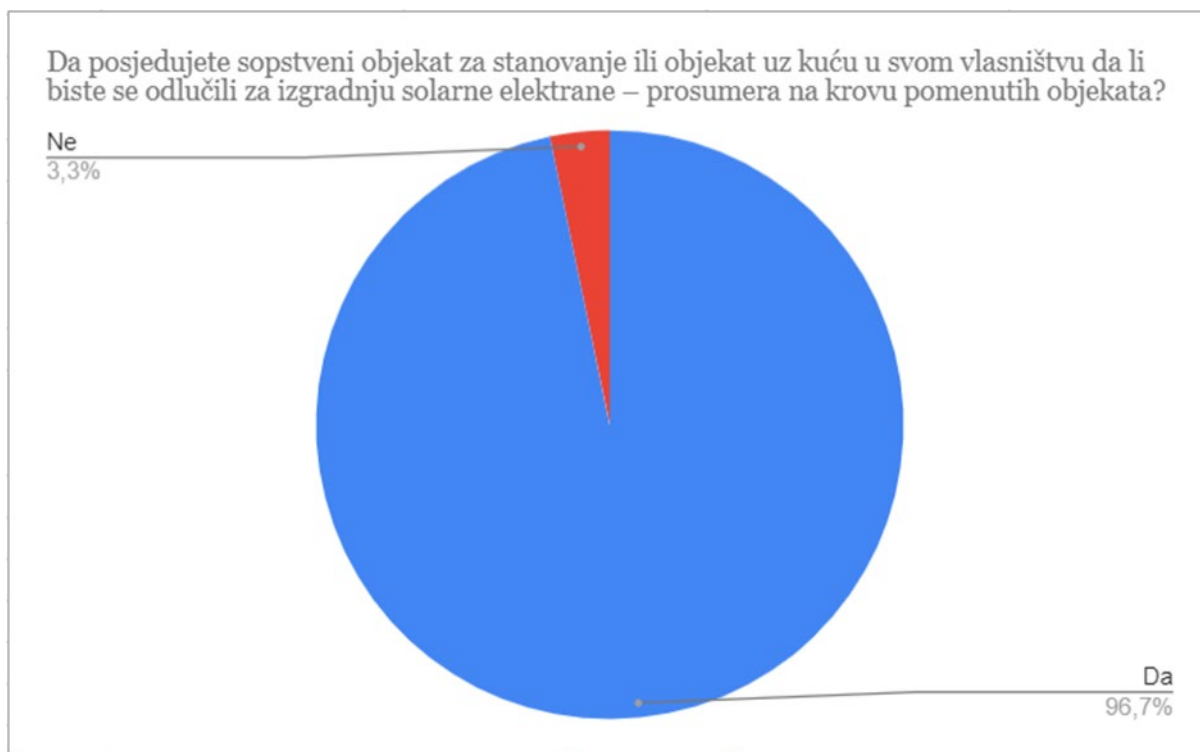
3.1. Pitanje broj 1

Grafikon br. 1

Po rezultatima ovog istraživanja grafikonom 1 je prikazano da je 97,3% ispitanika odlučno u namjeri izgradnje solarne elektrane – prosumera ukoliko im se omogući pristup finansijskim sredstvima, dok se 2,7% ispitanika ne bi odlučilo za izgradnju solarne elektrane – prosumer niti u slučaju da im se omogući pristup finansijskim sredstvima (komercijalni kredit).

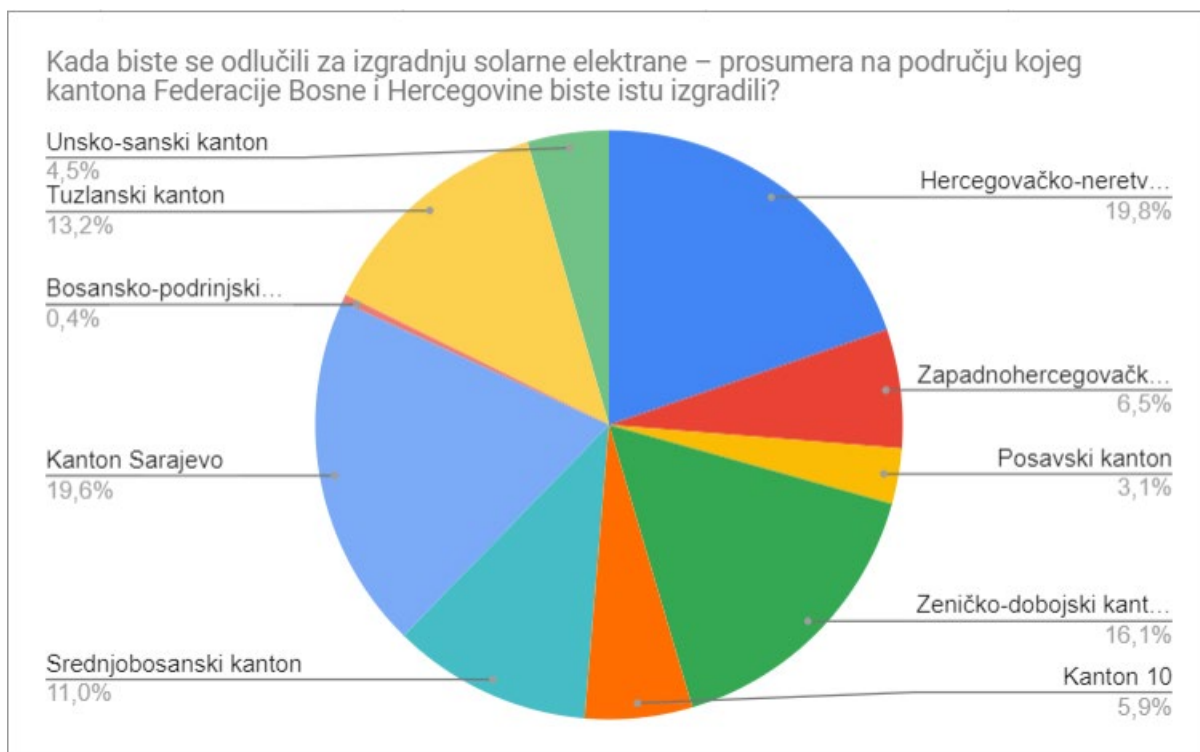
3.2. Pitanje broj 2

Grafikon br. 2

Grafikonom 2 prikazani su rezultati, kojim je 96,7% ispitanika odlučno za izgradnju solarne elektrane – prosumera u slučaju da posjeduju sopstveni objekat za stanovanje ili objekat uz kuću u svom vlasništvu, dok se 3,3% ispitanika ne bi odlučilo za izgradnju po navedenim uvjetima.

3.3. Pitanje broj 3

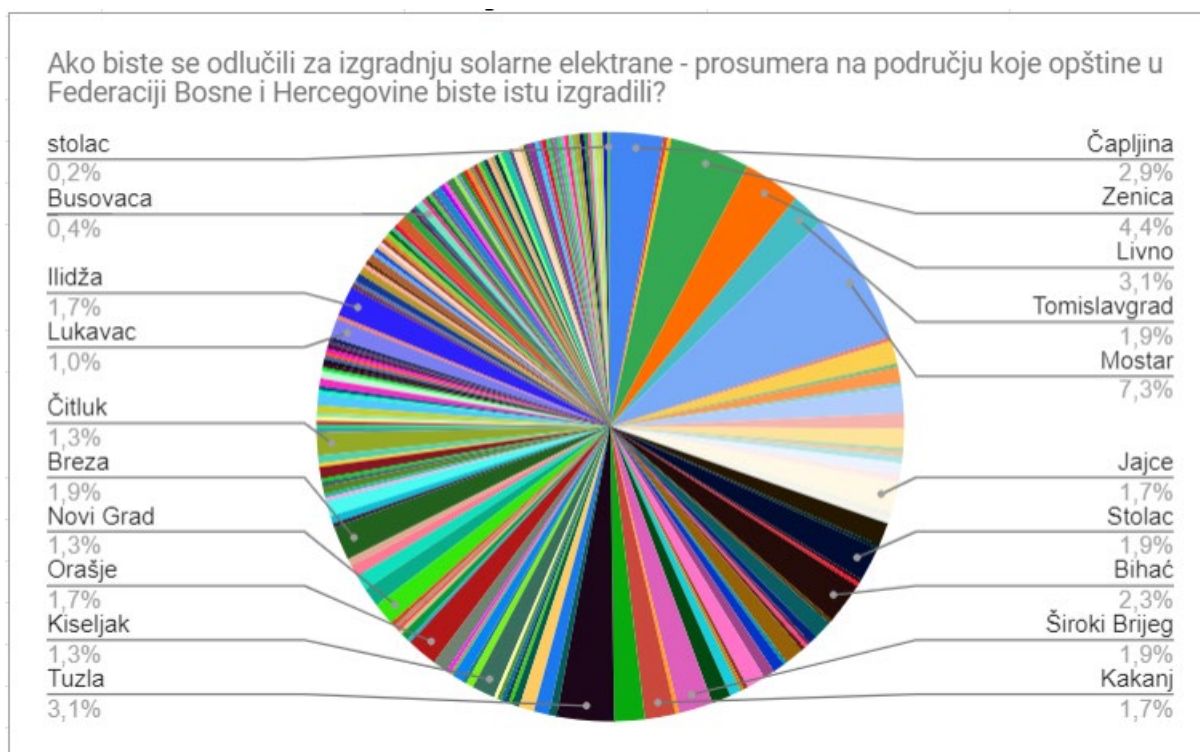

Grafikon br. 3

Iz rezultata prikazanih grafikonom 3 može se vidjeti kako bi 19,8% ispitanika gradilo solarnu elektranu – prosumer na području Hercegovačko-neretvanskog kantona, te je samim tim, po rezultatima ovog istraživanja, za izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja na području Hercegovačko-neretvanskog kantona iskazan najveći interes ispitanika, a zatim slijede Kanton Sarajevo i Zeničko-dobojski kanton. S druge strane, najmanja zainteresiranost ispitanika za izgradnju solarne elektrane-prosumer iskazana je za područje Bosansko-podrinjskog kantona, Posavskog kantona i Unsko-sanskog kantona.

3.4. Pitanje broj 4

Grafikon br. 4

Grafikonom 4 prikazane su najzastupljenije općine/gradovi, po mišljenju anketiranih građana Federacije BiH, za ulaganje u izgradnju solarne elektrane- prosumera. Time je, po rezultatima ovog istraživanja, 7,3% anketiranih građana Federacije BiH zainteresirano za izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja na području grada Mostara, 4,4% na području grada Zenice, te je po 3,1% anketiranih građana odlučno za izgradnju solarnih elektrana – prosumeri na području gradova Livna i Tuzle.

S druge strane, najmanja zainteresiranost građana Federacije BiH za ulaganje u izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja, je iskazana za općine/gradove Hadžići, Bosanski Petrovac, Domaljevac-Šamac, Donji Vakuf, Glamoč, Goražde, Odžak, Olovo, Sanski Most.

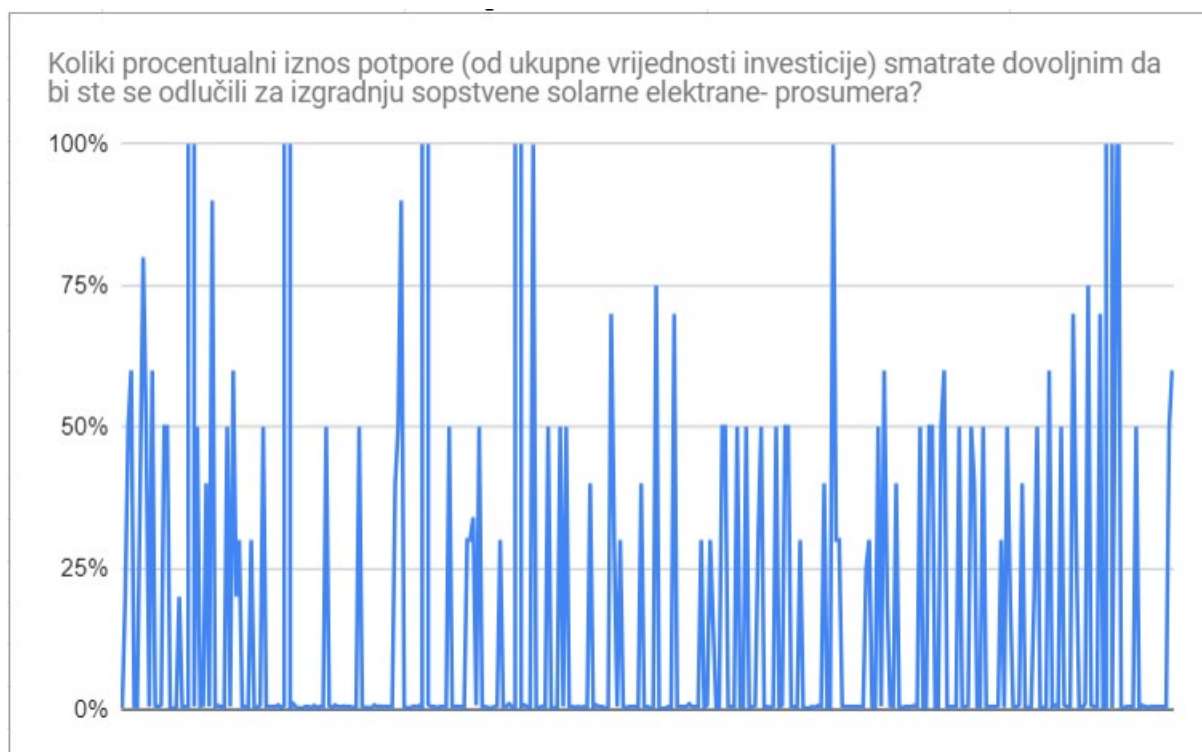
3.5. Pitanje broj 5

Grafikon br. 5

Iz grafikona 5 je vidljivo kako je 99% ispitanika odlučno za izgradnju solarne elektrane- prosumer ukoliko bi im se obezbijedila jednokratna finansijska potpora-subvencija u određenom procentualnom iznosu vrijednosti investicije, dok 1% ispitanika nije odlučno za izgradnju niti ukoliko im se obezbijedi jednokratna finansijska potpora- subvencija.

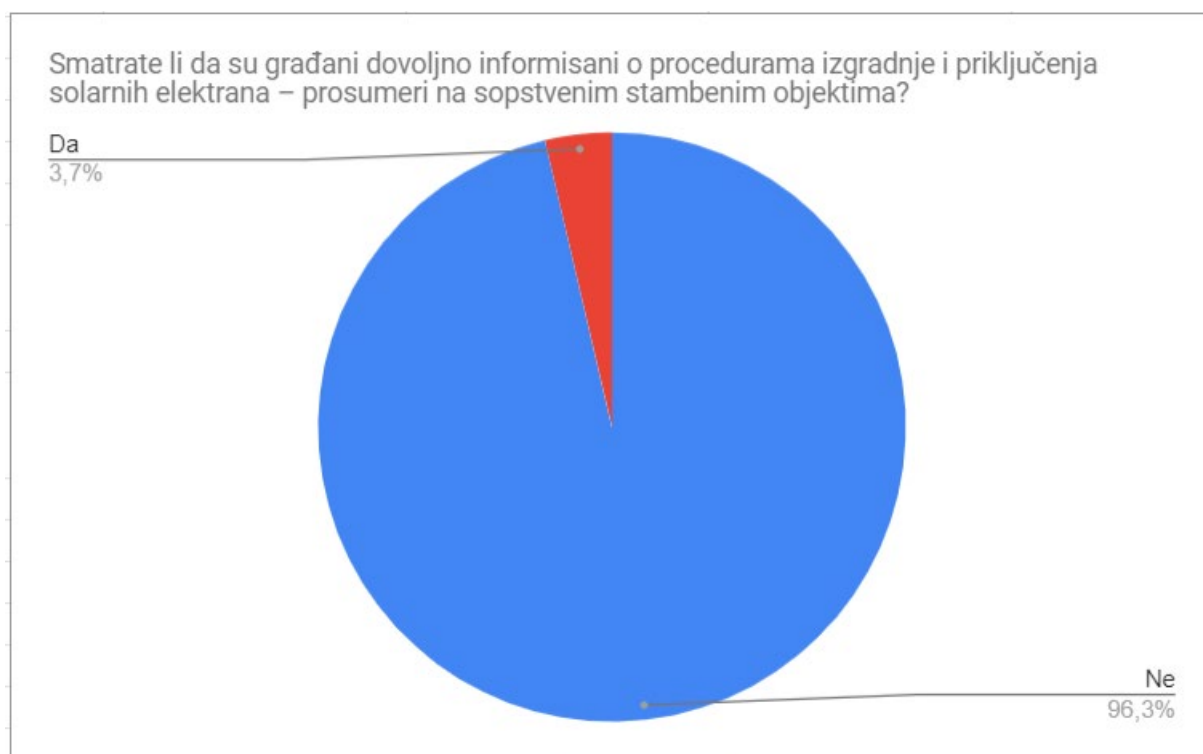
3.6. Pitanje broj 6

Grafikon br. 6

Iz grafičkog prikaza 6 vidljiva su mišljenja anketiranih građana o procentualnim iznosima potpore (od ukupne vrijednosti investicije) za koje smatraju da su dovoljni da bi se odlučili za izgradnju sopstvene solarne elektrane – prosumera. Time je, po mišljenju anketiranih građana, prosjek od 50% iznosa potpore dovoljan kako bi se odlučili za izgradnju ovog elektroenergetskog postrojenja.

3.7. Pitanje broj 7

Grafikon br. 7

Grafikonom 7 prikazani su rezultati istraživanja po kojima 96,3% anketiranih građana Federacije BiH smatra da nisu dovoljno informisani o procedurama izgradnje i priključenja solarnih elektrana – prosumeri na sopstvenim stambenim objektima, dok 3,7% anketiranih građana smatra da su dovoljno informisani.

3.8. Pitanje broj 8

Kao najveće prepreke za ulaganje građana u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri ispitanici su istakli nedostatak finansijskih sredstava, nemogućnost prodaje viškova proizvedene električne energije, kao i nejasne i komplikovane procedure za ishođenje potrebnih dozvola, te dug proces postupanja relevantnih institucija po zahtjevima istih. Pored navedenog anketirani građani su stali da vlada nizak nivo informisanosti o procedurama ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri, odnosno o benefitima ulaganja u izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja.

3.9. Pitanje broj 9

Izjašnjavajući se o razlozima zbog kojih ne bi ulagali u izgradnju solarnih elektrana – prosumera, anketirani građani Federacije Bosne i Hercegovine su kao razloge navodili nedostatak finansijskih sredstava (nedostatak subvencija), dugotrajnu proceduru ishodovanja potrebnih dozvola za realizaciju ovih projekata, kao i dug rok isplativosti investicije, te skupo održavanje ovih postrojenja.

4. Zaključna razmatranja

Na osnovu rezultata ovog istraživanja možemo zaključiti kako među anketiranim građanima Federacije Bosne i Hercegovine vlada velika zainteresiranost za ulaganje u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri uz mogućnost subvencioniranja izgradnje od strane za to nadležnih tijela, kao što je to već postala praksa u zemljama regiona i Evropskoj uniji.

Operator za OIEiEK je detaljno razmotrio i analizirao mišljenja anketiranih građana iznesenih posebno po pitanjima najpovoljnijih procenata subvencioniranja izgradnje ovih elektroenergetskih postrojenja, kao i mišljenja koja se odnose na prepreke za ulaganje u izgradnju, te stupnja informisanosti o procedurama ulaganja.

Uzimajući u obzir kako je novi Zakon o korištenju obnovljivih izvora energije i efikasne kogeneracije, a kojim se tek uvodi kategorija učesnika na tržištu – prosumeri na području Federacije Bosne i Hercegovine, stupio na snagu 01.11.2023. godine, dok će se isti primjenjivati od 02.05.2024. godine, razumljivo je mišljenje građana kako isti nisu informisani o ovoj kategoriji učesnika na tržištu električne energije iz obnovljivih izvora energije.

S tim u vezi, Operator za OIEiEK je svojim Planom rada za 2024. godinu planirao aktivnosti na organizaciji edukativne radionice za predstavnike medijskih kuća na području Bosne i Hercegovine s ciljem upoznavanja istih o odredbama novog Zakona i koristima koji isti donosi za građane Federacije Bosne i Hercegovine. Već u prvom kvartalu tekuće godine Operator za OIEiEK će pokrenuti aktivnosti na organizaciji ove edukativne radionice. Mišljenja smo kako će zajednička saradnja Operatora za OIEiEK i predstavnika medija osigurati da sve informacije iz nadležnosti Operatora za OIEiEK zasigurno stignu do svih zainteresiranih strana u Federaciji Bosne i Hercegovine.

Pored navedene edukacije za predstavnike medija, Operator za OIEiEK je planirao i aktivnosti na provedbi edukativnih radionica/zajedničkih sastanaka s predstavnicima lokalnih zajednica, te javnu kampanju informisanja javnosti o koristima ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri. Kako je cilj Federacije BiH, a time i Operatora za OIEiEK, potaknuti što veću izgradnju solarnih elektrana – prosumeri, posebno iz kategorije domaćinstava, kako bi, u konačnici, građani Federacije BiH bili što manje energetski ovisni, to će Operator za OIEiEK javnu kampanju informisanja javnosti provoditi s posebnim osvrtom na one kantone Federacije Bosne i Hercegovine za čija područja je, ovim rezultatima, iskazan najmanji interes građana za ulaganje u izgradnju ovih elektroenergetskih postrojenja.

Rezultate istraživanja koji se odnose na pitanje najpovoljnijih procenata subvencioniranja izgradnje ovih elektroenergetskih postrojenja, Operator za OIEiEK će koristiti prilikom kreiranja što pravednijeg Programa o sufinansiranju prosumera iz kategorije domaćinstava. S ciljem utvrđivanja kriterija socijalnog aspekta sufinansiranja Operator za OIEiEK će inicirati zajedničke sastanke s nadležnim kantonalnim ministarstvima za socijalnu politiku.

Također, na osnovu rezultata istraživanja po pitanju prepreka za ulaganje u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri Operator za OIEiEK će u 2024. godini, a posebno u I. kvartalu 2024. godine, inicirati zajedničke sastanke s predstavnicima kantonalnih ministarstava i drugih relevantnih institucija na temu prilagođavanja propisa koji se odnose na građenje. Operator za OIEiEK će ove sastanke inicirati kako bi na nivou cijele Federacije Bosne i Hercegovine za građane bile jednake procedure, ali i pojednostavljen postupak pribavljanja dozvola koje proističu iz kantonalnih zakona o građenju za izgradnju solarne elektrane na sopstvenom stambenom objektu.

Mišljenja smo da su rezultati ovog istraživanja na uzorku od 494 ispitanika reprezentativni, te da će isti poslužiti za efikasno i pravedno provođenje gore navedenih obaveza Operatora za OIEiEK koje proističu iz novog Zakona.

Također, cijenimo kako će provođenje javne kampanje informisanja javnosti, kao i edukativnih radionica i sastanaka na gore navedene teme u 2024. godini doprinijeti većem stupnju informisanosti, a time i razumijevanju građana Federacije Bosne i Hercegovine o procedurama ulaganja u izgradnju solarnih elektrana – prosumeri.

Izvještaj pripremila:

Nataša Mandrapa, PR-kabinet direktora